

نظام حسابداری و گزارشگری مالی بلغارستان

دکتر محسن خوش‌طینت
عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی
کاره آذین‌فر
عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل

مقدمه

سوسیالیست سابق، به قدرت بازگردانده شد. این حزب با توجه به مشکلات شدید اقتصادی، نتوانست به تنهایی حکومت کند و در سال ۱۹۹۱، دولتی ائتلافی بدون برتری هیچ حزبی، زمام امور را در دست گرفت.

موقعیت جغرافیایی بلغارستان در شمال بلغارستان، جمهوری رومانی با مرز مشترک ۶۰۸ کیلومتر قرار دارد. در غرب این کشور جمهوری‌های سابق یوگسلاوی (صربستان با طول مرز ۳۱۸ کیلومتر) و (مقدونیه با مرز مشترک ۱۴۸ کیلومتر) واقع شده‌اند. بلغارستان در جنوب با کشور یونان هم‌مرز می‌باشد که طول این سرحد ۴۹۸ کیلومتر است. کشور ترکیه نیز در بخش جنوبی نقشه سیاسی بلغارستان با مرز مشترک ۲۴۰ کیلومتر واقع شده است و در شرق این کشور نیز دریای سیاه قرار دارد.

بلغارستان در جنوب شرقی شبه جزیره بالکان واقع و دارای آب و هوای قاره‌ای، با تابستان‌های گرم و زمستان‌های سرد است. جلگه‌های رود دانوب در شمال کشور، رشته کوه‌هایی در مرکز، و سواحل دریای سیاه در جنوب، چشم‌انداز طبیعی این کشور را تشکیل می‌دهند. کوه‌های

در اواخر قرن نوزدهم، مداخله روسیه در سرزمین‌های امپراتوری عثمانی در بالکان، منجر به تشکیل کشور خود مختار بلغارستان در سال ۱۸۷۸ میلادی شد. بلغارستان تا سال ۱۹۰۸، شاهزاده‌نشین و از سال ۱۹۴۶، دارای حکومت پادشاهی بود. با این حال، مرزهای تعیین شده در کنفرانس برلین در سال ۱۸۷۸، بلغارها را راضی نکرد و برای به دست آوردن زمین‌های موضوع پیمان سن استفانو سال ۱۸۷۷ پنج بار وارد جنگ شدند.

بلغارستان که در دو جنگ اول (سال‌های ۱۸۸۵ و ۱۹۱۲) پیروز گشت در جنگ نهایی بالکان (سال ۱۹۱۳) و دو جنگ جهانی (سال‌های ۱۹۱۵ تا ۱۹۱۸ و ۱۹۴۴) مغلوب شد و سرزمین‌هایی را از دست داد. در بلغارستان، پس از اشغال کشور به دست ارتش سرخ (سال ۱۹۴۴) رژیم کمونیستی برقرار و پادشاه آن (سال ۱۹۴۶) تبعید شد.

به دنبال تظاهرات مردمی در سال ۱۹۸۹، اصلاح‌طلبان رهبر تندروی رژیم تئودور ژیفوک را برکنار کردند، اینان با وعده انتخابات آزاد، از نقش رهبری حزب کمونیست دست کشیدند.

در ژوئن سال ۱۹۹۰ انتخابات آزاد برگزار شد و حزب

رودهای مهم این کشور، دانوب، ایسکر، مارتیسا، تونجا هستند. بلندترین نقطه این کشور موسالبا با ارتفاع ۲۹۲۵ متر می‌باشد. از لحاظ آب و هوا، شمال بلغارستان دارای تابستان‌های گرم و زمستان‌های سرد می‌باشد، در حالی که جنوب شرق از آب و هوای مدیترانه‌ای برخوردار است.

بالکان از شرق تا غرب و مرکز بلغارستان می‌گذرد. در شمال، تپه‌های کم ارتفاع به رود دانوب متمایل است. در جنوب، منطقه‌ای از زمین‌های پست کوه‌های بالکان را از گردنه‌هایی بلند و چین‌دار جدا می‌کند که بلندترین قله بلغارستان در آن است.

نام رسمی	جمهوری بلغارستان Republic Bulgaria
عضو	سازمان ملل متحد، کنفرانس امنیت و همکاری در اروپا، شورای اروپا
مساحت	۱۱۰۹۱۰ کیلومتر مربع
خط ساحلی	۲۵۲ کیلومتر
مختصات جغرافیایی	۲۲ درجه شمالی و ۲۵ درجه شرقی
جمعیت	۷۹۶۵۰۰۰ نفر
پایتخت	صوفیه
شهرهای عمده	پلوفدیف، وارنا، بورگاس، روسه، استارازاگوارا، پلن، دوبریچ، سیلون
زبان	بلغاری
مذهب	مسیحی ارتودوکس (۸۵/۷٪)، اسلام (۱۲/۱٪)، یهودی (۰/۶٪)، مسیحی کاتولیک (۰/۳٪) و سایر (۰/۳٪ درصد)
امید به زندگی	۶۰ سال
رشد سالانه جمعیت	-۱ درصد
واحد پول	لو (lev)

در این کشور، وام‌های بلوک شرق در توسعه صنایع از جمله صنایع کودسازی و شیمیایی نقش داشته است. به دنبال آشوب‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی که اروپای شرقی را پس از سال ۱۹۹۰ در بر گرفت، الگوهای تجارت در این منطقه مختل گشت. بلغارستان که روابط تجاری آن با شوروی نزدیک بود، بیشتر از سایر کشورهای اروپای شرقی، با کمبودهای شدید بسیاری از کالاها و از جمله نفت، لطمه دید. تولید صنعتی در این کشور کاهش یافت ولی پیشرفت‌هایی در امر خصوصی سازی صنعت و کشاورزی به دست آمد.

بلغارستان، در راستای رسیدن به سیستم اقتصادی و سیاسی آزاد، در مرحله گذار به مردم سالاری قرار دارد. در بخش فرهنگ، اعمال قوانین افراطی جای خود را به برطرف کردن مشکلات فرهنگی داده است. مشکل اصلی فرهنگ و سیاست فرهنگی کشور، حفاظت از فرهنگ اصیل بلغاری در شرایط بحرانی است. از جمله مهم‌ترین اهداف سیاست

سایر اطلاعات عمومی درباره بلغارستان

در این کشور ۲۴۰ عضو مجمع ملی (مجلس) برای پنج سال به نسبت جمعیت هر منطقه با رای تمام افراد بالغ انتخاب می‌شوند.

رئیس جمهور نیز، که مستقیماً برای پنج سال انتخاب می‌گردد، نخست‌وزیر و هیات وزیرانی را منصوب می‌کند که از حمایت اکثریت در مجلس برخوردارند.

● اتحاد نیروهای دموکراتیک (میانه رو)،

● حزب سوسیالیست (کمونیست سابق)،

● جنبش برای حقوق و آزادی احزاب عمده سیاسی در بلغارستان هستند.

بلغارستان با خاکی حاصلخیز و اندکی منابع طبیعی دیگر، اقتصادی مبتنی بر کشاورزی دارد و تولیدات آن در شرکت‌های تعاونی بزرگ ماشینی متمرکز شده است.

محصولات عمده کشاورزی در این کشور شامل: غلات از قبیل گندم، ذرت، جو، میوه از قبیل انگور و تنباکو است.

فرهنگی اخیر کشور، الحاق فرهنگ بلغاری به فرآیندهای فرهنگی اروپا و حفظ هویت ملی می‌باشد.

اقتصاد بلغارستان

هدف اولیه سیاست اقتصادی بلغارستان، ورود به اتحادیه اروپا می‌باشد. این هدف نه تنها باعث انگیزه‌ای برای اصلاحات ساختاری و اقتصادی می‌باشد بلکه تضمینی را برای تداوم سرمایه‌گذاری سرمایه‌داران خارجی در این کشور فراهم می‌کند. انتخابات مجلس در سال ۲۰۰۵ در بلغارستان و تغییر دولت، در این اصلاحات موثر بوده و این موضوع به خوبی قابل مشاهده است. به هر حال سیاست دولت جدید بلغارستان، اصلاح ساختارهای قانونی و نهادی و بهبود وضعیت اقتصادی است. رشد اقتصادی بلغارستان از سال ۱۹۹۷ میلادی شروع شده که با رشد ۶ درصدی تولید ناخالص داخلی در سه ماهه دوم سال ۲۰۰۴ به‌طور بارزی مشخص شد. در سه ماهه سوم سال ۲۰۰۴ نیز این رشد با نرخ کندتر ادامه یافت. موتور محرکه قوی برای رشد تولید ناخالص داخلی در سال‌های ۲۰۰۴ و ۲۰۰۵ بخش کشاورزی و صنعت جهانگردی بوده است. گسترش صنعت جهانگردی باعث ترقی و بهبود وسیعی در بخش خدمات شده و به نوبه خود باعث افزایش اشتغال زایی در بلغارستان گشته است. به عنوان نمونه، (در سال ۲۰۰۴ نسبت به سال ۲۰۰۲) نرخ بیکاری در نوامبر سال ۲۰۰۴، ۱۱/۹ درصد بوده است که نسبت به مدت زمان مشابه از سال قبل ۱/۳ درصد کاهش داشته است. صادرات کالاها و خدمات

(۱۵/۵ درصد) نسبت به واردات (۱۲/۵ درصد) رشد سریع‌تری داشته است. سرعت ورود کالاهای وارداتی در سه ماهه دوم سال ۲۰۰۴ کاهش چشمگیری داشته است. در سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ صادرات کاهش و واردات کالاها در این کشور افزایش یافته است. در چند سال اخیر، نرخ تورم هم در این کشور رشد کمی داشته است. بدهی خارجی بلغارستان در پایان سال ۲۰۰۵ بالغ بر ۱/۸ میلیارد یورو بوده است. بدهی خارجی عمومی در چند سال گذشته کاهش قابل توجهی داشته اما بدهی خارجی خصوصی (بانک‌ها و شرکت‌ها) رشد زیادی داشته است.

در سال ۲۰۰۵، ۱۰ صادرکننده اصلی به بلغارستان شامل ایتالیا (۱۲ درصد)، ترکیه (۱۰/۵ درصد)، آلمان (۹/۸ درصد)، یونان (۹/۴ درصد)، بلژیک (۶ درصد) فرانسه (۴/۶ درصد)، رومانی (۳/۸ درصد)، اسپانیا (۳/۳ درصد)، آمریکا (۳ درصد)، و صربستان (۳ درصد) می‌باشد و ۱۰ وارد کننده مهم از بلغارستان در سال ۲۰۰۵ شامل روسیه (۱۵/۶ درصد)، آلمان (۱۳/۶ درصد)، ایتالیا (۹ درصد)، ترکیه (۶/۱ درصد)، یونان (۵ درصد)، فرانسه (۴/۷ درصد)، چین (۳/۹ درصد)، اوکراین (۳/۸ درصد)، رومانی (۳/۷ درصد) و آمریکا (۲/۵ درصد) است. صادرات اصلی بلغارستان لباس و کفش، محصولات پتروشیمی، آهن، فولاد و سایر فلزات و واردات اصلی بلغارستان شامل نفت خام، گاز طبیعی برای صنایع پتروشیمی، کالاهای سرمایه‌ای نظیر ماشین آلات و تجهیزات و وسایل نقلیه می‌باشد.

داده‌های کلیدی اقتصادی	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶
تولید ناخالص داخلی	۴٪	۴/۸٪	۴/۶٪	۵/۶٪	۵/۳٪	۶٪
شاخص قیمت مصرف‌کننده	۷/۲٪	۵/۸٪	۲/۳٪	۶/۲٪	۴/۵٪	۴٪
شاخص تشکیل سرمایه ثابت	۲۳/۳٪	۹/۲٪	۱۶٪	۱۲/۵٪	۱۲/۵٪	۱۳/۸٪
درصد بیکاری	۱۷/۵٪	۱۷/۴٪	۱۴/۳٪	۱۲/۷٪	۱۲٪	۱۱/۵٪
کسری بودجه در تولید ناخالص داخلی	۰/۱۹٪	۰/۱۷٪	۰/۱۸٪	۰/۱۵٪	۰/۱۵٪	۰/۱۳٪
صادرات کالاهای تجاری (میلیون یورو)	۵۷۰۰	۶۰۰۰	۶۷۰۰	۷۸۰۰	۸۸۰۰	۹۷۰۰
واردات کالاهای تجاری (میلیون یورو)	۷۵۰۰	۷۷۰۰	۹۰۰۰	۱۰۶۰۰	۱۲۰۰۰	۱۳۵۰۰

دولت بلغارستان اصلاحات زیسادی را برای بهبود وضعیت اقتصادی و تجاری اعمال کرده است. در زمینه جذب سرمایه‌گذاری خارجی و دادن وام‌های با بهره کم به صنایع داخلی، اقدامات خوبی در بلغارستان انجام شده و گام‌های بلندی در جهت توسعه بازار سرمایه و تقویت نظام بانکی برداشته شده است. در سال ۲۰۰۰ میلادی نزدیک به ۱۰۰ مورد از دستورالعمل‌های قانونی زائد حذف و راه برای سرمایه‌گذاری‌های بیشتر در عرصه اقتصاد بلغارستان فراهم شد. در ژوئن سال ۱۹۹۹ دولت اقدام به خصوصی‌سازی شرکت‌های دولتی زیان ده (خصوصاً شرکت‌های هواپیمایی) کرده است. فرآیند خصوصی‌سازی از شرکت‌های بزرگ بلغاری مثل شرکت مخابرات، شرکت‌های بیمه، شرکت‌های تولید توتون و تنباکو شروع شد و تمام بانک‌های دولتی نیز به بخش خصوصی واگذار شد.

بورس اوراق بهادار صوفیه

سرمایه‌گذاری در بازار سهام بلغارستان (BSE)^۱ خیلی کم و کمتر از ۴ درصد تولید ناخالص داخلی بوده و از سال ۱۹۹۸، بازار سهام این کشور رو به افول نهاده است. سیستم اقتصادی بلغارستان بر پایه نظام مالی - اعتباری است. کمیسیون ملی اوراق بهادار بلغارستان (BNSC)^۲ در سال ۱۹۹۶ تاسیس شد. با تاسیس این نهاد، قوانین مربوط به اوراق بهادار، شکل بهتری به خود گرفت و باعث نظارت دقیق تر دولت بر بازار اوراق بهادار شد. این قانون با اصلاحات انجام شده در سال ۲۰۰۱، از ژوئن ۲۰۰۲ لازم‌الاجرا شد و با این کار قانون اوراق بهادار بلغارستان نسبت به قبل دقیق‌تر شده و توانست از حقوق سهامداران به نحو بهتری دفاع کند. بازار سهام بلغارستان به ۲ دسته بازار رسمی^۳، و بازار آزاد^۴، تقسیم شده. تقریباً ۳۰ شرکت در بازار رسمی و ۴۷۰ شرکت در بازار آزاد پذیرفته شده‌اند. شرکت‌های پذیرفته شده در بازار رسمی، باید قوانین سخت‌تری را رعایت کنند که شامل انتشار صورت‌های مالی سالانه حسابرسی شده برطبق استانداردهای حسابداری بین‌المللی (IAS) می‌باشد. بیشتر معاملات سهام در بازار آزاد صورت می‌گیرد. در سال ۲۰۰۵ حدود ۸۶ درصد از معاملات اوراق بهادار در بازار آزاد انجام شده است.

موافقت‌نامه‌های دو جانبه و چند جانبه مهم

بلغارستان یکی از اعضای سازمان تجارت جهانی است که در اول دسامبر ۱۹۹۶ به عضویت این سازمان درآمد. به غیر از تعداد محدودی کالا، بقیه کالاها مشمول قوانین سازمان تجارت جهانی (WTO) است. براساس سیاست مبادله آزاد تجاری در بلغارستان، تعداد کالاهای نیازمند مجوز برای مبادلات خارجی، کاهش پیدا کرده است. در مارس ۱۹۹۳، بلغارستان موافقت‌نامه‌ای با اتحادیه اروپا امضا کرده است که به موجب این موافقت‌نامه حقوق و عوارض گمرکی بین اعضای اتحادیه اروپا و بلغارستان به طور چشم‌گیری کاهش پیدا کرده است. موافقت‌نامه مهم دیگر عضویت در سازمان تجاری آزاد اروپا (EFTA)^۵ در سال ۱۹۹۳ بوده و شرایطی و براساس این توافق، شرایط و ضوابط برقرار شده با اتحادیه اروپا، با این سازمان نیز برقرار شد. در جولای سال ۱۹۹۸ این کشور به عضویت سازمان موافقت‌نامه تجاری اروپای مرکزی آزاد (CEFTA)^۶ درآمد و مطابق این موافقت‌نامه، مبادله تجاری کالاهای صنعتی و کشاورزی با کشورهای عضو این موافقت‌نامه (لهستان، جمهوری چک، اسلواکی، رومانی، اسلوانی) برقرار شد.

قانون و مقررات در بلغارستان

سیستم قانونی

دستگاه قضایی بلغارستان شامل ۳ سطح اجرایی، مدنی و کیفری است که مجموعاً شامل مجموعاً ۱۲۴ دادگاه منطقه‌ای می‌باشد. یکی از دادگاه‌های مهم در سیستم قانونی بلغارستان، دادگاه نظارت^۷ است. این دادگاه برای حمایت از حقوق سرمایه‌گذاران خارجی دایر شده و روی همه قراردادهای تجاری نظارت خاص دارد.

قانون کار

مطابق قانون کار، متوسط حقوق ماهیانه در بلغارستان ۲۲۰ لو برای هر شخص می‌باشد که البته در هر منطقه و در هر رشته از فعالیت متفاوت است. حداقل حقوق و دستمزد ماهیانه ۱۱۰ لو می‌باشد.

قانون مالیات

در ماه می سال ۲۰۰۳، قانون جدید مالیات‌ها در مجلس بلغارستان به تصویب رسید. سال مالیاتی در بلغارستان سال تقویمی است. سیستم مالیاتی بلغارستان شامل مالیات‌های

مستقیم (مالیات بر درآمد اشخاص و مالیات بر درآمد شرکت‌ها) و مالیات‌های غیرمستقیم (مالیات بر ارزش افزوده، عوارض گمرکی و مالیات بر املاک و مستغلات) می‌باشد.

۱. مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی

مطابق با قانون مالیات بر درآمد، شهروندان و افراد خارجی ساکن در بلغارستان در صورت دارا بودن یکی از دو شرط زیر، مشمول این قانون می‌شوند:

الف: ساکن دائمی بلغارستان باشند یا
ب. بیش از ۱۸۳ روز در سال در بلغارستان سکونت داشته باشند.

مالیات بر درآمد اشخاص شامل مالیاتی است که بر حقوق و دستمزد افراد و مزایای فرعی شغلی و ... گرفته می‌شود. نرخ‌های مالیات بر درآمد اشخاص براساس جدول زیر است:

نرخ مالیات	درآمد سالانه (واحد پول: لو)
معاف از مالیات	۰-۱۲۲۰
۱۵ درصد از رقم مازاد بر ۱۲۲۰	۱۲۲۰-۱۸۰۰
۷۲ لو به علاوه ۲۲ درصد از رقم مازاد بر ۱۸۰۰	۱۸۰۰-۳۰۰۰
۲۳۶ لو به علاوه ۲۶ درصد از رقم مازاد بر ۳۰۰۰	۳۰۰۰-۷۲۰۰
۱۳۲۸ لو به علاوه ۲۹ درصد رقم مازاد بر ۷۲۰۰	بیش از ۷۲۰۰

۲. مالیات بر درآمد شرکت‌ها

مطابق قانون مالیات بر درآمد شرکت‌ها، موارد زیر موضوع این قانون می‌شود:

۱. واحدهای تجاری قانونی بلغاری و خارجی
۲. شرکت‌هایی که در طبقه واحدهای تجاری قانونی جای نمی‌گیرند اما:

الف. انجام فعالیت تجاری خاصی را تقبل کرده است.
ب. دارایی منقول یا غیرمنقولی را به شخص ثالث اجاره داده است.

۳. شرکت‌های خارجی که واحدهای قانونی نیستند اما انجام فعالیت تجاری خاصی را تقبل و شعبه دائمی در بلغارستان دایر کرده‌اند.

لازم به ذکر است که شرکت‌های سهامی در بلغارستان، مالیات مضاعف (هم مالیات بر درآمد سهامداران و هم مالیات بر درآمد شرکت) پرداخت می‌کنند. نرخ مالیات بر درآمد شرکت‌ها در بلغارستان ۱۵ درصد است.

۳. مالیات بر ارزش افزوده

قانون مالیات بر ارزش افزوده در ژانویه ۲۰۰۳ اصلاح شده و بیشتر تغییرات آن در زمینه شرکت‌های کوچک و

متوسط بوده است. بیشتر کالاها و خدمات خصوصاً کالاهای وارداتی مشمول قانون مالیات بر ارزش افزوده به نرخ ۲۰ درصد می‌باشد. اما از کالاهای صادراتی، مالیات بر ارزش افزوده که نمی‌شود. دوره بازپرداخت مالیات بر ارزش افزوده در سال ۲۰۰۵ به ۳۰ روز کاهش پیدا کرده است.

۴. مالیات غیرمستقیم
با اصلاح قانون مالیات غیرمستقیم در ژانویه ۲۰۰۳ مالیات غیرمستقیم کالاهایی نظیر الکل، بنزین و گازوئیل به طور چشمگیری افزایش یافت.

۵. عوارض گمرکی

قانون عوارض گمرکی بلغارستان کاملاً مشابه قانون اتحادیه اروپا است. کالاهای وارداتی به بلغارستان مشمول این قانون هستند. عوارض گمرکی شامل یک مبلغ ثابت به علاوه درصدی از قیمت کالا است. در سال ۲۰۰۳، درصد ذکر شده برای بسیاری از کالاها کاهش پیدا کرده است. حتی این درصد (نرخ) برای بعضی از کالاها صفر شده است. تا قبل از سال ۲۰۰۳، نرخ تعرفه گمرکی برای همه محصولات به طور متوسط ۱۲ درصد بوده است اما بعد از سال ۲۰۰۳، نرخ تعرفه گمرکی بطور متوسط ۶/۳ درصد برای همه محصولات شد.

حداقل ۲۵ درصد سرمایه شرکت باید قبل از ثبت شرکت تادیه و پرداخت شود.

برای فعالیت‌های شعب در بلغارستان هیچ‌گونه الزامات خاصی برای سرمایه وجود ندارد، اما شعب باید ثبت‌های حسابداری را انجام، دفاتر قانونی را نگهداری و در کنار آن صورت‌های مالی را تهیه کنند.

مطابق قانون تجارت، ثبت واحد تجاری توسط دادگاه محلی انجام می‌شود. همه واحدهای تجاری و اشخاص مشغول فعالیت تجاری، باید اسم و موضوع فعالیت شرکت را در اداره ثبت شرکت‌ها (که زیر نظر دادگاه محلی است) به ثبت برسانند.

قانون خصوصی بین‌المللی بلغارستان (IPLC)^{۴۱}

این قانون در ۱۷ می سال ۲۰۰۵ تصویب شد و حقوق مختلف تجاری و ضوابط حاکم بر قراردادهای تجاری را مشخص می‌سازد. طبق این قانون، نرخ بهره برای وام‌ها، انواع حساب‌های دریافتی و خریدهای اعتباری، محدود نشده است. حقوق قانونی مربوط به جرایم دیرکرد در بند دوم بخش ۸۶ این قانون آمده است که تحت عنوان، قانون قراردادها و تعهدات می‌باشد. نرخ بهره بوسیله هیات وزیران تعیین می‌شود که معادل مجموع نرخ بهره تعیین شده توسط بانک مرکزی بلغارستان به علاوه ۱۰ درصد است. در این قانون، تضمین‌ها و وثیقه‌های وام‌ها نیز به طور واضح تعیین شده است. در این قانون در خصوص عدم پرداخت وام‌ها و تعهدات، ورشکستگی و مواردی از این دست توضیحات مفصلی داده شده است.

تاریخچه حسابداری بلغارستان

حسابداری بلغارستان تحت تاثیر حسابداری فرانسه می‌باشد. اثرات حسابداری اروپای قبل از جنگ به روشنی در حسابداری بلغارستان به چشم می‌خورد. تناقضات بین نظریه مارکس و نظریه اقتصادی پس از جنگ جهانی دوم، مبنایی را برای حسابداری متمرکز و اقتصاد روسی در بلغارستان فراهم کرد. حرکت به سوی اقتصاد بازار در سال ۱۹۹۰ شوک اقتصادی مهمی در بلغارستان بود. بدیهی است که این تحول مهم روی همه جنبه‌های سیستم حسابداری اثر گذاشت. در حال حاضر، گزارشگری مالی و حسابداری طبق ۴۱ قانون حسابداری بلغارستان (مصوب ۱۹۹۱) انجام می‌شود.

اشکال مختلف تشکیلات تجاری در بلغارستان بوسیله قانون تجارت (مصوب ۱۹۹۱) تعیین می‌شود. این قانون، حاوی مقررات خاصی برای شرکت‌های بیمه، نهادهای عمومی و بانک‌ها است. قانون سرمایه‌گذاری خارجی مصوب سال ۲۰۰۳، در واقع مکمل قانون تجارت این کشور است. در ژوئن سال ۲۰۰۳ قانون تجارت بلغارستان، مورد بازنگری و اصلاح قرار گرفت که اصلاحات آن بیشتر در زمینه قانون شرکت‌ها بود. علاوه بر آن، این اصلاحات مواردی چون تغییر در مدیریت شرکت‌ها و موارد ورشکستگی و مقررات جدیدی در خصوص تسعیر بدهی‌ها، ادغام و جداسازی واحدهای قانونی را شامل شده است. اشکال متداول سازمان‌های تجاری در بلغارستان شامل شرکت‌های سهامی، شرکت با مسئولیت محدود و واحدهای تک مالکیتی است. تمام شرکت‌ها باید نوع با ذکر شخصیت حقوقی در دفتر تجاری دادگاه منطقه مربوطه ثبت شوند.

۱. شرکت با مسئولیت محدود

شرکت با مسئولیت محدود می‌تواند توسط یک نفر بلغاری (یا بیشتر) یا یک شخص خارجی (یا بیشتر) تاسیس شود و این فرد می‌تواند شخص حقیقی یا حقوقی باشد. مسئولیت هر سرمایه‌گذار محدود به سرمایه وی می‌باشد. حداقل سرمایه برای تاسیس شرکت با مسئولیت محدود ۵۰۰۰ لو است که به موجب آن هر سهم باید حداقل معادل ۱۰ لو باشد و ۷۰ درصد سرمایه باید قبل از ثبت شرکت پرداخت شود و هر سهامدار دست کم ۳۰ درصد سهم خود را باید قبل از ثبت شرکت پرداخت کند. قانون تجارت بلغارستان اجازه می‌دهد که شرکت‌های با مسئولیت محدود به صورت تک مالکیتی، تاسیس و اداره شوند. شرکت با مسئولیت محدود موظف است هر ساله صورت‌های مالی تهیه کند.

۲. شرکت سهامی

شرکت سهامی، یک واحد قانونی است که سرمایه آن به سهام تقسیم می‌شود. ارزش اسمی هر سهم طبق قانون تجارت بلغارستان، باید دست کم ۱ لو باشد. مسئولیت شرکا در قبال بستنکاران معادل سرمایه آنها است. حداقل سرمایه لازم برای تاسیس شرکت سهامی ۵۰۰,۰۰۰ لو است.

اصلاحات حسابداری بر مبنای تجربه بازار آزاد بود. برای بلغارستان حرکت به سوی حسابداری فرانسه خیلی مفید واقع شد. زیرا:

الف. طبق تحقیقات علمی به عمل آمده در قرن ۱۹، اقتصاد فرانسه شبیه به اقتصاد بلغارستان بوده و نیاز به حسابداری مشابه نیز احساس شد.

ب. توسعه حسابداری بلغارستان، همگام با توسعه حسابداری کشورهای اروپایی (به‌ویژه فرانسه) بوده است.

ج. از دهه ۷۰ میلادی، پژوهشگران و دانشوران حسابداری بلغاری در دانشگاه‌های معتبر فرانسه تحصیل و دیدگاه‌های خود را در بلغارستان پیاده کرده‌اند.

د. در دوره‌گذار اقتصادی (سال ۱۹۹۰)، ساختار سیستم حسابداری نوین فرانسه جایگزین سیستم آنگلو ساکسون شد زیرا ساختار فرانسوی شباهت بیشتری به طرز تفکر حسابداران و نظریه‌پردازان مالی بلغاری داشت:

ه. بانک‌ها و شرکت‌های فرانسوی، سرمایه‌گذاری‌های عظیمی را در بلغارستان از دهه ۹۰ انجام دادند.

با گذر از جامعه سنتی (اواخر قرن ۱۹) به جامعه جدید، حسابداری بلغارستان نیز به تبع آن دستخوش تحولات اساسی شد. با روی کار آمدن نظام سرمایه‌داری در بلغارستان، حسابداری صنعتی توسعه پیدا کرد که در تطابق کامل با مدارس حسابداری کشورهای اروپایی (مخصوصاً آلمان و فرانسه) بود. در سال ۱۹۴۵ با روی کار آمدن آیین مارکسیسم، حسابداری بلغارستان از مدل حسابداری اروپا فاصله گرفت و حسابداری صنعتی منسوخ و حسابداری مالی سنتی جایگزین آن شد. از دهه ۷۰ میلادی، توسعه غیررسمی در سیستم حسابداری بلغارستان برای واحدهای تولیدی شروع شد که اساس آن، تفکرات اقتصاد تولیدی روسیه بود. رویکرد تحقیقات حسابداری در بلغارستان تا آن زمان (دهه ۷۰) قیاسی بود. روش‌شناسی حسابداری بلغارستان بر مبنای گزارشگری و اندازه‌گیری اقتصاد خرد است. تا سال ۱۹۴۵ دو ستون اصلی حسابداری صنعتی بلغارستان، تهیه جدول خاص برای نشان دادن تغییرات بهای تمام شده تولید و روش‌های ریاضی و آماری برای محاسبه بهای تمام شده و تحلیل‌های خاص بودند. محققانی نظیر بارانچین^۹ (۱۸۷۳) گومبرگ^{۱۰} (۱۸۹۷) نقش حیاتی در پیشرفت ذاتی حسابداری نوین بلغارستان در عرصه نظری و

عملی داشته‌اند. تا قبل از جنگ جهانی دوم، تفکرات حسابداری از نوع اثباتی بود. نظریه حسابداری اثباتی به طور خیلی موثری به پیشرفت حسابداری در بلغارستان کمک کرد. در زمینه محاسبه و تحلیل بهای تمام شده تولید، حسابداری بلغارستان از دستاوردهای حسابداری آلمان نیز بهره جسته است. علاوه بر این‌ها روش‌های هزینه‌یابی، بودجه‌بندی، تخصیص بها و ... نیز دچار تحول شد. روش هزینه‌یابی رایج در بلغارستان، هزینه‌یابی جذبی (کامل) است. از سال ۱۹۴۱ هزینه‌یابی مستقیم (متغیر) در بلغارستان متداول گشت. پس از جنگ جهانی دوم بلغارستان استقلال سیاسی کامل پیدا کرد و اقتصاد مارکسیسمی منسوخ شد. حسابداری این کشور متحول گشت زیرا تا آن زمان فاقد مبانی اصولی و رویکرد‌های تحقیقاتی جهانی بود. طی سال‌های ۱۹۷۰ الی ۱۹۹۰ بحث‌های منطقی زیادی توسط نظریه‌پردازان حسابداری بلغارستان درباره مباحث حسابداری در گرفت. با آغاز سال ۱۹۹۰ میلادی بحران اقتصادی بلغارستان را فرا گرفت. بالا رفتن نرخ تورم و بیکاری، ورشکستگی شرکت‌های تجاری، پایین آمدن ارزش پول ملی و ... نشان‌دهنده این بحران بود. در این شرایط، حسابداران بلغارستان سعی کردند که دست به هم‌وارسازی سود بزنند. با ایجاد آزادی در بلغارستان، زمینه کسب دانش و تجربه از حسابداری جهانی فراهم شد. علاوه بر تغییرات اعمال شده در سیستم حسابداری صنعتی، حسابداری مالی نیز تغییرات زیادی پیدا کرد تا جایی که به سرعت استانداردهای حسابداری بین‌المللی در بلغارستان مطرح و به کار گرفته شد. در سال ۱۹۹۰، بخشی تحت عنوان دایره حسابداری ملی در وزارت اقتصاد و دارایی تاسیس شد که در زمینه صدور استانداردهای حسابداری و حسابرسی، مفاهیم هزینه‌یابی عملیاتی و سایر مفاهیم حسابداری صنعتی، گام‌های بلندی برداشت.

مقررات و استانداردهای حسابداری

قانون حسابداری و حسابرسی

در بلغارستان، گزارشگری مالی و حسابداری بوسیله قانون حسابداری (مصوب سال ۱۹۹۱) تنظیم می‌شود. البته این قانون در سال‌های ۱۹۹۲، ۱۹۹۶، ۱۹۹۷، ۱۹۹۸، ۱۹۹۹، ۲۰۰۰ و ۲۰۰۱ مورد تجدید و اصلاح قرار گرفته

ب. تعداد کارکنان آنها در طول سال مالی بیش از ۳۰ نفر باشد.

حسابرسی قانونی می‌تواند توسط حسابداران رسمی بلغاری، اعضای انجمن حسابداران رسمی بلغارستان یا بوسیله سازمان تخصصی حسابرسی^{۱۱} انجام شود. تنها سازمان تخصصی حسابرسی می‌تواند صورت‌های مالی بانک‌ها را تایید کند و در واقع سازمان تخصصی حسابرسی تنها حسابرسی می‌باشد که مورد تایید بانک مرکزی است. صورت‌های مالی شرکت‌های بیمه باید حداقل توسط ۲ نفر حسابدار رسمی تایید شود. البته این دو نفر حسابدار رسمی باید مورد تایید سرپرست هیئت بیمه وزارت اقتصاد و دارایی باشند.

بر اساس قانون حسابداری بلغارستان، ساختار کدینگ حساب‌ها^{۱۲} استانداردهای حسابداری ملی (NAS)^{۱۳} و استانداردهای حسابرسی ملی یا NSA^{۱۴} به وسیله دولت بلغارستان (دایره حسابداری ملی وزارت اقتصاد و دارایی) تعیین و تایید می‌گردد. ۳۵ استاندارد حسابداری ملی در بلغارستان وجود دارد. به غیر از چند استثنا، استانداردهای حسابداری ملی بلغارستان کاملاً بر اساس استانداردهای حسابداری بین‌المللی است. در زمینه استانداردهای حسابرسی نیز باید گفت که تا به حال ۲۴ استاندارد حسابرسی ملی در بلغارستان صادر شده که همه آنها به طور کامل بر اساس استانداردهای حسابرسی بین‌المللی است.

گزارشگری مالی و اندازه‌گیری‌های حسابداری صورت‌های مالی طبق اصل بهای تمام‌شده تاریخی تهیه می‌شوند. اصول حسابداری بلغارستان که باید طبق قانون حسابداری رعایت شود، شامل تداوم فعالیت، مبنای تعهدی، تطابق درآمدها و هزینه‌ها، نمایش منصفانه و دقیق، اهمیت، محافظه‌کاری، بهای تمام‌شده تاریخی، یکنواختی، شواهد مستند و رجحان محتوا بر شکل می‌باشد.

اصول حسابداری به‌طور کامل بر اساس الزامات و اصول استانداردهای بین‌المللی حسابداری است. به‌رحال برخی از این اصول و استانداردها تدوین شده توسط قانون حسابداری، اصلاح یا تعدیل می‌شود. موارد اختلاف مهم استانداردهای حسابداری ملی در بلغارستان با استانداردهای حسابداری بین‌المللی شامل موارد زیر است:

است. به‌طور کلی، اصول حسابداری معرفی شده در این قانون با ماده ۵ قانون اتحادیه اروپا و استانداردهای حسابداری بین‌المللی مطابقت دارد. قانون حسابداری بلغارستان الزامات لازم برای نگهداری ثبت‌های حسابداری و تهیه اطلاعات مالی واحدهای تجاری را تعیین می‌کند. الزامات قانون حسابداری برای همه انواع سازمان‌ها (واحدهای تجاری، واحدهای بخش عمومی و سازمان‌های غیر انتفاعی و ...) قابل کاربرد است. بخش‌های اصلی این قانون شامل موارد زیر است:

الف. اصول حسابداری

ب. مستندسازی معاملات

ج. ارزیابی دقیق دارایی‌ها و بدهی‌ها به ارزش جاری

د. صورت‌های مالی سالانه

ه. حسابداران رسمی

بر طبق این قانون، همه واحدها باید سیستم دفترداری دوطرفه به کار گیرند. واحدهای تجاری خیلی کوچک (تعداد کارکنان کمتر از ۱۰ نفر و مجموع سود سالانه کمتر از ۷۵۰۰۰ لو)، مجازند از بین سیستم‌های دفترداری دوطرفه و سیستم دفترداری یک طرفه، یکی را به دلخواه انتخاب کنند. برخی از الزامات عمومی حسابداری و گزارشگری مالی در قانون تجارت (مصوب ۱۹۹۱) تعیین شده است. همه شرکت‌های تحت الزامات قانون تجارت، موظف‌اند دفاتر قانونی را تهیه و صورت‌های مالی حسابرسی شده را برای اهداف قانونی تهیه کرده و تسلیم مراجع ذی‌صلاح کنند. برای صنایع تخصصی علاوه بر قانون تجارت و قانون حسابداری، مقررات دیگری هم لازم‌الاجرا است که شامل قانون بانک مرکزی (مصوب ۱۹۹۷) قانون بیمه (مصوب ۱۹۹۶) قانون بانک‌های تجاری (مصوب ۱۹۹۷) قانون اوراق بهادار، قانون شرکت‌های سرمایه‌گذاری و مبادله سهام می‌باشند.

قانون حسابداری، الزامات حسابرسی قانونی را نیز تعیین کرده است. طبق قانون حسابداری باید واحدهای زیر حسابرسی شوند:

۱. شرکت‌های با مسئولیت محدود و شرکت‌های سهامی.

۲. بانک‌ها، شرکت‌های بیمه و سایر نهادهای مالی.

۳. واحدهایی که حداقل ۲ معیار زیر را دارا باشند:

الف. در شروع دوره گزارشگری، مجموع دارایی‌های آنها بیش از ۳۰۰,۰۰۰ لو باشد.

تحصیل شامل بهای خرید، هزینه حمل، هزینه نصب، راه‌اندازی و سایر هزینه‌های خاص مرتبط با تحویل و آماده‌سازی دارایی‌ها برای استفاده است. روش استهلاک و عمر مفید هم با نظر مدیریت انتخاب می‌شود. نرخ‌های استهلاک قانونی طبق قانون مالیات بر درآمد شرکت‌ها برای اهداف مالیاتی تعیین می‌شود.

طبق این قانون، زمین مستهلک نمی‌شود مگر زمینی که برای کشف منابع طبیعی مورد استفاده قرار می‌گیرد. دارایی‌های ثابت در پایان هر سال تجدید ارزیابی می‌شود. زمین و جنگل‌ها به ارزش جاری منصفانه ارزیابی می‌گردد. تاسیسات، تجهیزات، وسایل نقلیه و اثاثه به وسیله شاخص قیمت تخصصی (منتشر شده توسط موسسه آمار ملی) مورد تجدید ارزیابی قرار می‌گیرد. افزایش در ارزش منصفانه دارایی‌های ثابت، در حساب ذخیره تجدید ارزیابی گزارش می‌شود و هرگونه کاهش بعدی در ارزش منصفانه از حساب ذخیره تجدید ارزیابی کسر می‌شود و در صورت مازاد بودن مبلغ کاهش یافته بر ذخیره، بقیه مبلغ کاهش یافته به حساب سایر هزینه‌ها منظور می‌شود. موجودی مواد و کالا طبق قاعده اقل بهای تمام شده یا ارزش بازار، ارزیابی می‌شود. ارزش بازار به‌عنوان قیمت مبادله، قیمت بازار یا ارزش قابل تحقق تعریف می‌شود. در ضمن تجدید ارزیابی فقط در پایان سال انجام می‌شود و زیان تجدید ارزیابی در صورت سود و زیان منظور می‌شود. بهای تمام شده موجودی کالا طبق روش‌های FIFO میانگین موزون، LIFO و یا فرمول‌های خاص تعیین بها برای الزامات خاص قانونی، تعیین می‌شود. حساب‌های دریافتی پس از کسر ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول از مبلغ ناخالص حساب‌های دریافتی به دست می‌آید. طبق مقررات حسابداری کشور بلغارستان ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول نباید بیش از ۲۰ درصد حساب‌های دریافتی ناخالص باشد. سرمایه‌گذاری‌های جاری هم به ارزش بازار ارزیابی می‌شود و تجدید ارزیابی آن به صورت ماهانه انجام می‌شود. سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت به بهای تاریخی ثبت شده و برای سال‌های بعد به ارزش جاری تجدید ارزیابی و مبلغ تجدید ارزیابی به حساب ذخیره تجدید ارزیابی منظور می‌شود و هرگونه کاهش بعدی از حساب ذخیره مذکور کسر شده و در صورت تداوم کاهش و فزونی آن بر مبلغ ذخیره

۱. در مقررات و استانداردهای حسابداری بلغارستان برای بدهی‌های لاوصول شرایط خاصی در نظر گرفته شده است. از نظر قانون حسابداری بلغارستان، بدهی زمانی لاوصول است که یکی از ۲ شرط زیر را داشته باشد:

الف. بدهکار قادر به پرداخت دیون خود نباشد یا شرکت آن متحل شده باشد.

ب. وضعیت ناخوشایند بدهکار بهبود یافته باشد اما با این حال احتمال پرداخت بدهی توسط وی خیلی کم باشد.

۲. در استاندارد حسابداری شماره ۲۵ بلغارستان (NAS25) سرمایه‌گذاری در واحدهای تابعه (که نیاز به تهیه صورت‌های مالی تلفیقی است)، در صورت‌های مالی شرکت اصلی به بهای تاریخی یا بهای تجدید ارزیابی ثبت می‌شود و در ثبت سرمایه‌گذاری در صورت‌های مالی، شرکت اصلی مجاز نیست که از روش ارزش ویژه استفاده کند.

۳. بر طبق با استاندارد حسابداری شماره ۲۸ بلغارستان (NAS28) که مغایر با استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۲۸ است، نفوذ در واحدهای تجاری زمانی قابل ملاحظه است که شرکت اصلی حداقل در ۲۵ درصد سرمایه شرکت وابسته سهام باشد.

۴. در استاندارد حسابداری بلغارستان، سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری وابسته به بهای تمام شده ثبت می‌شود و استفاده از روش ارزش ویژه مجاز نیست.

۵. بر طبق با استاندارد حسابداری شماره ۲۸ بلغارستان (سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری وابسته) اجرای این استاندارد اثرات مهمی بر ارائه درست و منصفانه صورت‌های مالی گروه دارد که با به‌کارگیری روش ترکیب مناسب، صورت‌های مالی تلفیقی به شیوه‌ای متفاوت با استاندارد حسابداری بین‌المللی شماره ۲۸ (IAS28) تهیه می‌شود.

ارزیابی اقلام ترازنامه

به طور کلی، حسابداری بهای تمام شده تاریخی، به مثابه قراردادی غالب است. دارایی‌ها و بدهی‌ها معمولاً به بهای تمام شده تاریخی (تاریخ تحصیل یا تاریخ تحمل) ارزیابی می‌شوند. دارایی‌های ثابت به بهای تمام شده تحصیل پس از کسر استهلاک انباشته ارزیابی می‌شوند. بهای تمام شده

صورت‌های مالی سالیانه، صورت‌های مالی فصلی نیز منتشر کرده و در پایان می و ژوئن این صورت‌های مالی فصلی را به اتاق بازرگانی تجاری بلغارستان تحویل دهند. صورت‌های مالی تلفیقی باید تا ۱۵ ژوئن تهیه و حداکثر تا ۳۰ ژوئن منتشر شود. بانک‌ها، شرکت‌های بیمه و شعب نهادهای مالی خارجی باید صورت‌های مالی خود را در روزنامه رسمی ایالتی منتشر کنند.

شکل و محتوای ترازنامه، صورت سود و زیان، صورت جریان وجوه نقد و صورت تغییرات سرمایه بانک‌ها، شرکت‌های بیمه، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، شرکت‌های تعاونی، سازمان‌های غیرانتفاعی و واحدهای تک مالکیتی باید مطابق با استانداردهای حسابداری ملی بلغارستان باشد، اما برای سایر واحدهای تجاری باید استانداردهای حسابداری بین‌المللی رعایت شود. شکل و محتوای یادداشت‌های پیوست معمولاً طبق نظر وزارت اقتصاد و دارایی تهیه می‌شود. طبق قانون حسابداری اسناد و دفاتر حسابداری باید حداقل تا ۱۰ سال نگهداری شود.

حسابرسی

حسابرسی سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی مطابق برنامه حسابرسی ملی انجام می‌شود. هدف از اجرای برنامه حسابرسی ملی آن است که محاسبه مالیات با دقت کامل انجام شده و نظارت دقیق روی آن انجام شود. اداره امور مالیاتی بلغارستان نزدیک به ۹۰۰۰ کارمند برای وضع مالیات در اختیار دارد. ۶۰ حسابرس ارشد مالیاتی در واحدهای حسابرسی اداره امور مالیاتی بلغارستان وجود دارد که مسئولیت بررسی و کشف تقلبات و حساب سازی‌های شرکت‌ها و سازمان‌ها را به عهده دارند. این افراد روی کار ۲۶۰۰ حسابرس (که دفاتر و اسناد را بررسی می‌کنند) نظارت دارند. اکثریت حسابرسان مالیاتی، تحصیلات دانشگاهی در زمینه حسابرسی دارند. اداره امور مالیاتی هم برنامه‌های آموزشی ضمن خدمت برای حسابرسان مالیاتی قرار می‌دهد. حسابرسان مالیاتی حق ندارند در شرکت‌ها و سازمان‌های اشتغال داشته باشند (به عبارت بهتر، باید تک شغلی باشند). حسابداران رسمی^{۱۵} نقش مهمی در فرآیند حسابرسی مالیاتی بازی می‌کنند. علاوه بر این حسابدار رسمی، مشاور مهم و منبع اطلاعاتی خوبی برای شرکت و

تجدید ارزیابی، مبلغ کاهش به حساب هزینه‌های مالی منظور می‌شود. دارایی‌ها و بدهی‌های پولی خارجی با نرخ مبادله تاریخی در تاریخ معامله ارزیابی می‌شود. در پایان هر ماه، چنین اقلامی باید با نرخ مبادله دقیق تجدید ارزیابی شود که این نرخ را بانک مرکزی بلغارستان مشخص می‌کند. اثرات چنین تجدید ارزیابی به عنوان سود یا زیان مبادله ارزی برای دوره جاری گزارش می‌شود.

در صورت بروز تورم حاد، انعکاس این مساله در ترازنامه و صورت سود و زیان مطابق با استاندارد حسابداری شماره ۲۹ بلغارستان (NAS29) صورت می‌گیرد که شرط استفاده از حسابداری تورمی آن است که مجموع نرخ‌های تورم ۳ سال متوالی به ۱۰۰ درصد برسد. صورت‌های مالی تعدیل شده با تورم به عنوان صورت‌های مالی قانونی و اصلی شرکت تهیه و گزارش می‌شود.

- صورت‌های مالی سالیانه

سال مالی برای همه شرکت‌ها و سازمان‌ها، سال تقویمی است. صورت‌های مالی باید به زبان بلغاری و واحد پولی بلغارستان (لو) تهیه شود. طبق قانون حسابداری بلغارستان، هدف از تهیه صورت‌های مالی، ارائه دقیق و منصفانه وضعیت مالی، نتایج مالی و جریان‌های نقدی واحد تجاری است. طبق قانون حسابداری بلغارستان، صورت‌های مالی شامل این موارد است:

۱. ترازنامه
۲. صورت سود و زیان
۳. صورت جریان وجوه نقد
۴. صورت تغییرات سرمایه
۵. یادداشت‌های پیوست صورت‌های مالی
۶. افشای رویه‌های حسابداری

قانون حسابداری و استانداردهای حسابداری بلغارستان، شکل و ساختار صورت‌های مالی را به طور دقیق مشخص کرده است. به هر حال شرکت‌ها و سازمان‌ها مجازند که اقلامی را به صورت‌های مالی استاندارد شده اضافه کنند تا بتوانند به ارائه بهتر اطلاعات مالی کمک کنند. صورت‌های مالی باید تا ۱۵ فوریه آماده شده و حداکثر تا تاریخ ۳۱ مارس، تحویل ادارات قانونی (اداره امور مالیاتی و سازمان آمار ملی) شود. تمام شرکت‌هایی که طبق قانون باید صورت‌های مالی آن‌ها حسابرسی شود بایستی علاوه بر

بی‌نوشت‌ها:

- 1- Bulgarian Stock Exchange(BSE)
- 2- Bulgarian National Securities Commission(BNSC)
- 3- Official Market
- 4- Free Market
- 5- European Free Trade Association(EFTA)
- 6- Central European Free Trade Agreement(CEFTA)
- 7- Court of Arbitration
- 8- International Private Law Code(IPLC)
- 9- Baranchin
- 10- Gomberg
- 11- Specialized Auditing Company
- 12- Chart of Accounts
- 13- National Accounting Standards(NAS)
- 14- National Standards on Auditing(NSA)
- 15- Public Accountant(PA)
- 16- Independent Audit Act
- 17- Auditor General
- 18- National Service of Police(NSP)
- 19- National Service of Security(NSS)
- 20- National Service on Combating Organised Crime(NSCOC)
- 21- National Audit Office(NAO)

منابع و ماخذ:

الف. منابع فارسی

۱- سایت ویکی‌پدیا: دانشنامه آزاد

ب. منابع انگلیسی

- 1- Bulgaria Tax Deskbook; July 2002.
- 2- Country Profile: Bulgaria, October 2006 .
- 3- Guidelines for Investors and Exporters; Bulgaria ; June 2005.
- 4- Investment Guide for Southeast Europe;Bulgaria;2002.
- 5- Institutional Arrangments to Combat Corruption ; 2005 .
- 6- Report on the Observance of Standards and Codes (ROSC) ; Corporate Governance Country Assessment ; Bulgaria; September 2002.
- 7- Snippe M. RA & R. N. J. Kamerling RA : Tax auditing in Bulgaria ; November, 2001.
- 8- Southeast Europe Investment Guide 2007: Bulgaria. .
- 9- The International Comparative Legal Guide to: Corporate Tax 2006.
- 10- The International Comparative Legal Guide to: Securitisation 2006.
- 11- Trifon B. Trofonov ; Historical Development of Bulgarian Accounting Under the Influence of French Accounting System Past, Present and Future: 2001.

مالیات‌دهنده است. قانون حسابداری بلغارستان، قوانینی را در خصوص ترتیب و سازماندهی دفاتر و حساب‌ها وضع کرد تا سود حسابداری به طور دقیق محاسبه شود. دفاتر و حساب‌ها باید تصویر قابل اتکایی از دارایی‌ها، بدهی‌ها و وضعیت مالی ارائه کند.

براساس قانون حسابرسی مستقل (IAA)^{۱۶}، آن دسته از صورت‌های مالی سالانه باید توسط حسابرسان مستقل حسابرسی شود که حسابرسی آنها الزامی است. بازرس قانونی^{۱۷}

بازرس قانونی روی موسسات و سازمانهای دولتی نظارت ویژه دارد و مسئولیت کشف رشوه‌خواری و اختلاس‌ها را به عهده دارد. هر چند که موسسات حسابرسی نقش مهمی در بهبود شفافیت صورت‌های مالی و کشف تقلبات به عهده دارند اما وجود بازرسان قانونی برای نظارت ویژه روی سازمان‌های دولتی لازم است. حسابرسی‌های قانونی توسط بازرسان قانونی، جلوی بسیاری از تخلفات مالی و رشوه‌خواری‌ها را می‌گیرد. کمیته حسابرسی مجلس بلغارستان، روی عملکرد بازرسان قانونی نظارت ویژه‌ای دارد تا جلوی عملکرد نادرست بازرسان قانونی در اسرع وقت گرفته شود. سازمان‌های درگیر کشف و شناسایی مجرمان اقتصادی شامل پلیس خدمات ملی (NSP)^{۱۸}، سرویس امنیت ملی (NSS)^{۱۹}، سازمان خدمات ملی مبارزه با جرایم (NSCOC)^{۲۰} و سازمان حسابرسی ملی (NAO)^{۲۱} می‌باشد. سازمان حسابرسی ملی با بهره‌گیری از بازرسان قانونی، نقش مهمی در جلوگیری از فسادهای مالی از جمله رشوه‌خواری بازی می‌کند. سازمان حسابرسی ملی تحت مقررات قانون سازمان حسابرسی ملی (NAO) اداره می‌شود و طبق قانون شماره ۲ سازمان حسابرسی ملی این سازمان، سازمانی مستقل است که در برابر پارلمان پاسخگو می‌باشد و طبق قانون شماره ۳ سازمان حسابرسی ملی بودجه آن توسط مجلس تعیین می‌شود. سازمان حسابرسی ملی، یک رییس و ده عضو هیئت مدیره دارد که توسط مجلس برای یک دوره ۹ ساله انتخاب می‌شوند. سازمان حسابرسی ملی وظیفه حسابرسی بودجه، سایر حساب‌های مستقل وجوه (Fund) عمومی و سایر فعالیت‌های مشخص شده توسط قانون پیشگفته را به عهده دارد.